

Цюпак, І.М. Впровадження ідей В.Сухомлинського у виховний процес дошкільних закладів Херсонщини [Текст] / І.М. Цюпак // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць. – Хмельницький: ПП Балюк І.Б., 2011. – Вип. 10. – С. 518-521.

УДК 37.013:373.21(477.72)

І.М. Цюпак

Впровадження ідей В.Сухомлинського у виховний процес дошкільних закладів Херсонщини.

У статті описано впровадження ідей В.Сухомлинського у виховний процес дошкільних закладів Херсонщини. Розкрито зміст понять "виховання", "трудове виховання".

Ключові слова: виховання, трудове виховання.

Постановка проблеми. У сучасному українському суспільстві, демократичні перетворення орієнтують педагогів на особливу модель навчально-виховної роботи, припускаючи розвиток ініціативи і самостійності дитини, її активної поведінки в конкретних ситуаціях, в діяльності, в спілкуванні, що визначає для неї міру значущості речей і явищ оточуючого середовища, розвиває сенсорні здібності. Тому ознайомлення з працею дорослих має важливе значення для збагачення світогляду дитини.

Головний чинник у розвитку суспільства є цінність праці як засобу існування людини в світі та засобу виховання підростаючих поколінь. Перші заповіді та настанови дітям стосувалися саме підготовки до майбутньої трудової діяльності. Трудове виховання притаманне всім історичним формаціям, воно є найдавнішою формою виховання. Вже античні мислителі наголошували на необхідності виховання людини самостійної, здатної до життєвого самовизначення.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання трудового виховання були відображені в програмних документах дошкільних закладів, і в наукових дослідженнях (О.Усова, Л.Порембська, Я.Неверович та ін.). Сучасні українські дослідники проблеми трудового виховання (З.Борисова, В.Павленчик, Г.Беленька, М.Мамшовець) вивчають питання виховного значення праці дітей у дитячому садку і сім'ї. Педагогічні ідеї В.Сухомлинського щодо виховання дітей розкриті у дослідженнях А.Богуєш, О.Сухомлинської, Т.Поніманської.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Немає досліджень, які ґрунтовно висвітлювали б становлення системи виховання у дошкільних закладах Херсонщини на ідеях В.Сухомлинського.

Мета статті: описати впровадження ідей В.Сухомлинського у виховний процес дошкільних закладів Херсонщини.

Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання таких задач:

- 1) описати становлення системи дошкільного виховання Херсонщини на ідеях В.Сухомлинського;
- 2) розкрити зміст понять "виховання", "трудове виховання".

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчаючи передовий педагогічний досвід педагогів Херсонщини було виявлено, що вони неодноразово зверталися до ідей трудового виховання дітей дошкільного віку. Основним науковим джерелом на яке вони спиралися був досвід роботи В.Сухомлинського. Виділивши головні міркування педагога, щодо виховання дошкільників, вихователі обговорювали можливості втілення його ідей у навчально-педагогічний процес дошкільних закладів.

Ознайомлення з працею дорослих і виховання поваги до неї – один із способів формування в дітей працьовитості, позитивного ставлення до праці і до трудівників. Вихователі виділяли такі завдання формування дитячої особистості: 1) гуманність, людяність, добре слово, краса і праця, віра в можливості дитини й повага до неї — основа, на якій формуються взаємини вихователів та вихованців; 2) через працю, оживлену ідеєю творення краси для людей, виховувати колектив і особу в колективі; 3) ідейно загартовувати дітей, зміцнювати їхні розумові здатності, створювати ситуації для виявлення та розвитку здібностей кожного; 4) для здійснення всебічного гармонійного розвитку вихованців підвищити якість навчально-виховної роботи; 5) забезпечуючи наступність у навчанні та вихованні дітей; 6) створити умови для зміцнення здоров'я дітей та їхнього фізичного розвитку, використовуючи поради зі "Школи радості" [1].

Для вдосконалення трудового виховання педагоги використовували різноманітні форми і методи роботи: екскурсії, зустрічі з представниками різних професій, спостереження за працею дорослих, бесіди, читання. Ефективним став метод залучення дітей до участі в суспільно корисній праці – посильній, педагогічно доцільній, цікавій для дошкільнят.

Праця дитини починається з самообслуговування: одягатися, роздягатися, прибирати за собою іграшки, для маленьких дошкільників це дуже важко. Кожне досягнення дитини у самообслуговуванні є для неї радісним моментом і як казав В. Сухомлинський: "Радість праці – могутня виховна сила. В роки дитинства кожна дитина повинна глибоко пережити це благородне почуття... Радість праці – це краса буття; пізнав цю красу, дитина переживає почуття власної гідності, гордість від розуміння того, що труднощі подолані" [2, с.229-232].

Педагогічні колективи розробляли послідовну систему трудового виховання. Починаючи з нескладних доручень, чергування та самообслуговування, дошкільнята привчаються й заохочуються до праці. З метою виховання у дошкільників працьовитості їх ознайомлювали з працею дорослих, пояснюючи значення праці в

житті людини, навчаючи цінити й поважати її результати. Це допомагає виховувати у них бажання працювати, відчувати задоволення з того, що вони роблять для своїх товаришів, дорослих [1; 3].

В.Сухомлинський наводив багато прикладів умілого виховання поваги до скромних трудівників (комбайнер, металург, машиніст, робітник тощо), у своїй "Школі радості" він проводив так звані "Наші подорожі в світ праці" під час яких знайомив дітей з професіями [2, с.59].

Вихователі Херсонщини ознайомлювали вихованців з суспільним виробництвом, із поняттям "робітник". На заняття у дитячий садок запрошували заслужених ветеранів праці й молодих робітників різних підприємств міста, села. Вони розповідали про свою діяльність, показували зразки своїх виробів, дарували фотографії, альбоми, колекції. Через те що діти не мали чіткого уявлення про роботу батьків їм організовували "подорожі у світ праці", відвідуючи головні підприємства рідного міста діти збагачували свої знання про роботу на бавовняному комбінаті, склозаводі, кондитерській і взуттєвій фабриці, суднобудівельному заводі та ін. Для сільських дітей які не мали чіткого уявлення про працю колгоспників, про її значення, проводились екскурсії на різні об'єкти колгоспного виробництва, ознайомлюючи дітей з працею дорослих у полі, саду, на тваринницьких фермах і будівництві. Такі екскурсії сприяють загальному розвитку дітей, збагачують їхні уявлення про навколишній світ, життя і працю дорослих, знайомлять з різними галузями виробництва. Дошкільнята пізнають світ не лише розумом, але й серцем, їх вражає краса людини-трудівника, викликаючи повагу до неї [1; 3; 4].

Набуті знання і враження відтворюються у самостійній художній діяльності дошкільників. Їхні малюнки, аплікації, ліплення, роботи з природного матеріалу відображають сформовані уявлення про професії. Важливим чинником який свідчить про засвоєння знань є гра, а саме рольова гра, тобто відображення побаченого у рухах, діях, мовленні.

Окрім екскурсій, спостережень, бесід дітям необхідно читати художні твори, формувати усвідомлення того, що все, чим ми користуємося у повсякденному житті, створене людською працею, всі працюють і праця кожного важлива і необхідна, тому треба з повагою ставитися до людей, до результатів їхньої праці. Гру слід використовувати для уточнення і закріплення їхніх знань про професії [3].

Важливо у ранньому віці прищепити дитині повагу до праці дорослих, виховати людину трудолюбиву, скромну, яка б намагалася приносити своєю працею користь людям, працювати на благо суспільства. Прогалина в трудовому вихованні дитини несприятливо впливає на формування моральних, вольових якостей, ставлення до навчання, інтерес до знань, а правильна його організація є надійною основою для гармонійного розвитку особистості [5].

Виховати у дошкільників повагу до праці дорослих можна при єдності вимог сім'ї і дитячого садка. Роботу з трудового виховання дітей бажано проводити при активній участі батьків. Батькам необхідно роз'яснювати як важливо виховувати у дітей працьовитість, ознайомлювати з проведеною роботою з трудового виховання. Успішне вирішення завдань виховання може бути лише в тісному співробітництві дитячого садка і сім'ї [3;4; 5].

Педагоги Херсонщини мали багате підґрунтя для ознайомлення дошкільників з працею дорослих, велика кількість і різноманітність підприємств, виробництв мали в своєму арсеналі незліченний перелік професій. Ознайомлюючи дітей з якими, вихователі закладали основи до майбутнього вибору професії. В.Сухомлинський писав: "Праця стає великим вихователем, коли вона входить в духовне життя наших вихованців, дає радість дружби і товарищескості, розвиває допитливість і цікавість, породжує хвилюючу радість подолання труднощів, відкриває все нову і нову красу в навколишньому світі, пробуджує громадське почуття – почуття творця матеріальних благ, без яких неможливе життя людини" [2, с.229].

Ідеї трудового виховання були закладені в зміст роботи відомчих дитячих садків, заснованих при підприємствах, організаціях і колгоспах. Підпорядковані певному відомству вони професійно орієнтували підрастаюче покоління, готували зміну. Відомства надавали садкам можливість відвідувати свої підприємства, організації і колгоспи, запрошувати працівників на заняття, приймати участь у святах, що полегшувало роботу вихователям в процесі ознайомлення дітей з професією батьків. Такі дошкільні заклади отримували від своїх відомств альбоми з підбіркою картин трудового процесу на підприємстві, іграшки відповідної тематики тощо. Залучали дошкільників з вихователями до організації та прийняття участі у святкуваннях присвячених підприємству, організації, колгоспу.

Висновки. Ідеї В.Сухомлинського, щодо трудового виховання дошкільників, знайшли своє відображення у змісті навчально-виховної роботи відомчих дитячих садків, які передбачали профорієнтацію дітей робітників відомств. Виховному процесу дошкільних закладів Херсонщини сприяла велика кількість і різноманітність виробничих підприємств, які надавали можливість на реальному прикладі ознайомлювати дошкільників з працею дорослих.

Перспективи подальшого дослідження. Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення особливостей функціонування відомчих дитячих закладів на Херсонщині, в яких ефективно здійснювалось трудове виховання на важливості, якого як складової всебічного розвитку особистості наголошував В.Сухомлинський.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чекаліна Т. Ідеї В. О. Сухомлинського про працю в роботі дитячого будинку (стаття)/ Т. Чекаліна // Дошкільне виховання. - 1974. - № 12.- С. 23-26.

2. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям (избранные произведения)/ В.А. Сухомлинский. – К.: Радянська школа, 1988. – 272 с.
3. Криворученко Н. І. Ознайомлення дітей з працею дорослих (стаття)/ Н. І. Криворученко // Дошкільне виховання. - 1972. - № 9.- С. 30-34.
4. Курдубайло Н. Будуть на землі господарями (стаття)/ Н. Курдубайло // Дошкільне виховання. - 1986. - № 2.- С. 14-15.
5. Луговська Л.М. Радість - у праці (стаття)/ Л.М. Луговська // Укрводбудівець. - 1986. – 24 грудня (серeda).- С. 3.

Цюпак І.Н.

Внедрение идей В.Сухомлинского в воспитательный процесс дошкольных заведений Херсонщины.

В статье описано внедрение идей В.Сухомлинского в воспитательный процесс дошкольных заведений Херсонщины. Раскрыто содержание понятий "воспитание", "трудовое воспитание".

Ключевые слова: воспитание, трудовое воспитание.

Tsyupak I.N.

The introduction of ideas of V.Suhomlinskiy to the educational process in pre-school institutions of Kherson region.

The article describes introduction of ideas of V.Suhomlinskiy to the educational process in pre-school institutions. Open the content of conceptions "education" "working education".

Key words: education, working education.

" ____ " _____ 2011p.